

Posamezna številka 6 vinarjev.

"DAN" izhaja vsak dan — tuž ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkah pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30'—, naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo:
Učiteljska Tiskarna, Francišanska ulica št. 8.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrt 15 v, osmrtice, poslana in zahvale vrsta 80 v. Pri večkratnem oglaševanju po-
puš. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Vojna na Balkanu.

Italija in evropske velesile. — Italija in balkanske države. — Balkan in velesile. — Avstrijska politika. — Nemške spekulacije. — Angleška diplomacija. — Francoska previdnost. — Ruska požrtvovalnost in popustljivost. — Evropska kultura in humaniteta. — Balkanska zveza. — Vojaštvo balkanskih držav. — Kake uspehe se da doseči. — Turka iz Evrope. — Boj za rešitev in svobodo.

TRIPOLIS IN BALKAN.

Ko je pred letom začela Italija naenkrat vojno proti Turčiji, se je cel svet spraševal, kaj poret k temu druge države: Nemčija, Avstrija, Francija, Anglija... In kaj so rekli? Nič. — Italijanski napad so listi različno presojali: eni so rekli: prav imajo Italijani, da gredo jemati, kar lahko dobe; drugi pa so kričali, da to ni prava vojna, ampak roparski napad (Raubkrieg) in so branili Turčijo pred Italijo. V resnici Italija v Tripolisu ni imela nikakih pravic; ampak Italija je Tripolis potrebovala, porabila je ugoden trenotek in ga je vzela. In velemoči so molčale, tuintam so navidez posegle vmes, drugače pa so mirno gledale, kako se merita Italija in Turčija. Šele ko je italijansko ladjevo prišlo pred Dardanale, so posegle velemoči vmes ter so predlagale konec vojne. Italija je imela torej popolnoma proste roke in je vodila vojno po svoji zmognosti in previdnosti toliko časa, da je spravila Turčijo v velike zadrege in je — dobila svoj delež.

Popolnoma drugače pa postopajo evropske velesile proti balkanskim državam. Koliko posvetovanj, dogovorov, predlogov i. t. d. je bilo treba predno so prišli glasovi, da se začne osvobodilna vojna. V tem je ravno razlika, med italijansko turško in med balkansko turško vojno: Tam je imela Italija proste roke — balkanske države pa naj bi bile odvisne od milosti evropskih velesil. Avstrija, Nemčija, Rusija, Anglija — vse hočejo imeti tu svojo besedo. — Ko je šla Italija jemati tujo posest v Afriko — so molčale, — ko pa hočejo balkanske države vzeti, kar je bilo njih last, smatrajo države za potrebno, da dogodke strogo zasledujejo.

EVROPSKE VELESILE

si prisvajajo nad Balkanom svoje pravice — Avstrija se dela za rešiteljico in pokroviteljico balkanskih Slovanov — (mi, Hrvatje in Srbi) dobro čutimo, kako nas rešuje in »pokriva«. Avstrija misli, da bi bilo najbolje, ko bi se ji Jugoslavlani priklonili — zato dela tuintam lepe obljube ljubezni — do danes še ni pokazala — ker je nima. Avstrija vidi, da bi ne bilo dobro, ko bi se balkanske države okrepile, ker bi potem ne mogla vršiti svojega »poslanja« na jugu. Zato je rekel grof Berchtold, da Avstrija resno gleda na bližnje dogodke, ki so neizogibni...

Nemčija gleda na Balkan skozi Avstrijo. Njej je Balkan samo prehod v Malo Azijo. Zato želi Nemčija, da ima na Balkanu mnogo prijateljev. Ne enkrat so nemški listi povdarjali nihelunško zvestobo, ki so jo Nemci izkazali Avstriji v kritičnem letu 1908. — Da Avstrija rada dela svojo politiko po volji Nemčije, je znana stvar. Nemčija ima v Avstriji najboljšo prijateljico, ki varuje na Balkanu nemške interese. Naravno je, da Nemčija nima v Srbiji posebnih simpatij. Zato skuša imeti vpliv v Bolgariji in na Grškem. Nemški cesar rad hodi na Korfu, bolgarski Ferdinand le tudi rad gost

nemškega cesarja. Tako si misli Nemčija zagotoviti vpliv na Balkanu, da lahko reče, da ima tudi ona na Balkanu kaj govoriti. Zato je nemški kancler prišel k avstrijskemu zunanjemu ministru in sta se menila tudi o Balkanu.

Anglija je na Balkanu delala svojo politiko. Pokojni Eduard je znal celo stvar tako voditi, da je bilo zanj prav. Menil je, da je »status quo« na Balkanu najboljši pogoj za ljubi mir, ki je nesel angleški trgovini še največ dobička. — Eduard se je rad pokazal kot dobrega prijatelja balkanskih držav. Toda tudi sultanu se ni hotel zameriti in se je z njim prav dobro razumel — tako da so se vsi bali žaliti sultana, Eduardovega prijatelja — in angleško brodovje je bilo takoj pripravljeno braniti Turčijo, ako bi jo bil hotel kdo deliti.

Francija tudi ni hotela biti brez vpliva. Zнала si je pridobiti Srbijo in je skušala gospodarsko izrabiti balkanske razmere; to se ji je tudi posrečilo... Toda bogata Francija je dala tudi v Turčijo mnogo denarja — in ji ni vseeno, če pade turški kredit. Vkljub temu, da ni več najbolj »krščanska država« želi v imenu humanitete, da se balkansko vprašanje reši, vendar ne more biti zadovoljna, — da bi se drugi obogatili na njen račun.

Rusija je imela in ima še vedno na Balkanu prvo besedo. Ona je z velikimi žrtvami leta 1875. osvobodila Bolgarijo in izkazala se je dovolj nesebično za svoje veliko delo. Balkanski Slovani so ji tudi zaupali. Srbija, Bolgarija, Črna Gora — so z Rusijo v ozki zvezi. Ugodna rešitev balkanskega vprašanja bi bila tudi za Rusijo velikega pomena; toda nemški diplomati so znali Rusijo odvrnati od Balkana; rekli so ji, da je njeno polje v Aziji. Zato je Rusija že parkat pustila svoje slovanske brate na cedilo. To so bili uspehi nemške politike na Ruskem. Lepo je o tem pisal »Obzor« v pismu iz Rusije: Tam pravi:

Na Balkanu je stalna vera, da bo Rusija ponovila historijo l. 1875. in 1876. (t. j. da se bo potegnila za zatiranje slovanske brate). Toda oni, ki vedo, kako je vezana Rusija pri svojem delu na Balkanu sodijo drugače. Ako Bolgarija začne vojno bo ali zmagala, ali bo uničena. Uničenje ali oslabiljenje Bolgarie pomeni prepad celega južnega slovansva. Toda Rusija propada Bolgarie ne sme dopustiti, zato jo bo morala podpirati. »Novoje Vremja« piše: »Vak Rus želi procvit južnih Slovanov in bi rad podpiral njih boj. Toda vprašanje je, ali je sedaj pravi čas za vojno? Naivno je misliti, da gre boj samo proti Turčiji. Kar se tiče Turčije je zanjo dovolj srbsko-bolgarska-turška vojska. Toda ni dvoma — da Avstrija ne želi propada turškega cesarstva. Naivno je misliti, da bi Avstrija mirovala; glavni sovražnik Bolgarie ni Turčija — ampak Avstrija.

Tako piše ruski vladni list. V tem mnenju nas potrjuje dvoje: prvič: Berchtoldov pred-

log, ki je skušal z neko »decentralizacijo« ohraniti razmere, kakor so bile doslej — in drugič: avstrijski minister je bil tudi v Rumuniji in je s tem jasno povedano, da si je hotel pridobiti prijateljev za hrbitom Bolgarije.

Vidi se torej: ako balkanske države same rešijo svoje vprašanje, s tem da obračunajo s Turčijo — ne ostane nič za evropske velesile — zato so bile evropske vlade proti vojni.

BALKANSKE DRŽAVE.

Evropske velesile so imele balkanske države pod svojim nadzorstvom — in Turčija je z raznimi obljubami živela svoje umirajoče življenje. Naravno je, da Srbi in Bolgari niso mogli mirno gledati vsega, kar se je godilo v Turčiji, saj so tam trpeli Srbi in Bolgari, ki še niso bili osvobodjeni. — Toda bratje bratom niso smeli niti niso mogli pomagati. Evropske »krščanske« velesile so mislile, da to ne gre, da bi mlade države začele vone. Letos pa so balkanske države bolj in bolj videle, da trpljenje ne bo konca in so začele bolj in bolj samostojno postopati. Narod sam je tako zahteval. In tako je prišlo do zveze balkanskih držav. Na čelu gibanja stoji Bolgarija, ki je najmočnejša in najbolj izpostavljena.

Štiri balkanske države imajo sledeče število vojakov:

	v miru	v vojni
Bolgarija	56.000 mož	394.000 mož
Srbija	30.000 mož	287.000 mož
Grška	22.000 mož	82.000 mož
Črna Gora	—	37.000 mož

Splošno se ceni sledeče: Bolgarija postavi v slučaju vojne 400.000 mož in 400 topov. Srbija 180.000 mož in 300 topov, Grška 300.000 mož in 174 topov, skupaj 880.000 mož in 874 topov. Nasproti temu postavi Turčija 1 milijon vojakov 20.000 konjenikov in 1000 topov. Turčija ima v miru 220.000 vojaštva, v vojni pa 1.500.000. Bolgarski general Sičev je rekel, da bi Turčija proti krščanskim državam postavila na noge 440.000 mož in 125 eskadronov kavalerije ter 680 topov. Turška armada je sicer mnogo trpela tekem zadnjih političnih prevratov v Turčiji, vendar je turški vojak hraber in brezobziren.

Krščanske države bi postavile proti Turčiji 470.000 mož in 100 eskadronov kavalerije in 1600 topov. Te moči pa se morejo pomnožiti tudi na 700 ali celo 800 tisoč mož. To so številke, ki pa ne kažejo še prave sile nasprotnih držav.

KAKŠNE SO ARMADE?

Bolgarska armada je priznana po svoji hrabrosti in disciplini. Častniki imajo višjo vojno izobrazbo, obiskujejo vojne šole v Rusiji in drugod. V boj vodi Bolgarijo narodno navdušenje. Ve, da služi svoji domovini, in da gre v boj za trpečega brata. Poleg tega živi v narodu sovražstvo do Turčije še iz bojev l. 1876. ko je Bolgarija toliko trpela pod turško silo.

Tudi srbsko armado vodi narodni duh. Bolgarsko treznost nadomestuje med Srbi odločnost in bojevitost. Srbija je pravzaprav vojaška država, častniki so samozaveštni in večinoma krepki junaki. Srbi se zavedajo, da morajo zmagati. Bojna navdušenost, ki se ni pomirila od l. 1908., bi našla duška v novi vojni. Tudi bi ne hoteli Srbi zaostajati za Bolgari.

Grška armada ni dosegla še slavnih zmag. V zadnji vojni s Turki je bila tepena. Toda ne-

ugodna prilika bi lahko pomogla tudi Grkom do uspehov.

Črna Gora je znana po svojih junakih. Črnogorci bi ne šli iz meje, tem bolj pa bi pritiskali Turke na svoji meji.

Vidimo, da bi slovanske čete v tej vojni odločevale.

Razmere med balkanskimi državami niso bile vedno najlepše. Med Srbi in Bolgari je bil naroden boj, zaradi Macedonije vladajo še danes različna mnenja, oba naroda imata svoje pravice in bojčeta boj za obstanek. Sovražstvo ki je nastalo vsled bratomorne vojne l. 1885. se je do danes pozabilo; skupen boj bi oba naroda združil v ljubezni in kakor se vidi, se je posrečilo za enkrat premagati pereče nasprotje glede spornih vprašanj.

Tudi z Grki niso bili Bolgari prijatelji. Bilo je med njimi mnogo bojev. Toda proti skupnemu sovražniku bodo vodili skupen boj. Črna Gora živi z vsemi državami v prijateljstvu in bo njena pomoč tem bolj važna, ker bo varovala južno stran stare Srbije.

TURKA IZ EVROPE!

Zveza teh štirih držav je za Turčijo tem bolj nevarna, ker obdaja Turčijo od vseh strani. Bolgarija od severa, Srbija od zapada, Grška od juga. Poleg tega se mora računati, da je prebivalstvo v Macedoniji in v stari Srbiji proti Turčiji in da bo podpiralo bratske armade, k jih pridejo osvobodjevalci.

O turški armadi je znano, da je hrabra in krvoločna, vstrajna in nevarna. Vodi jih verski fanatizem in protikrščansko sovražstvo. Toda pomisliti moramo, da Turčija še ni sklenila miru z Italijo, da bo potrebovala čet na vseh koncih, da še doma nima miru in da se nima nadejati nikake pomoči. Geslo vojne bo: »Turka iz Evrope«.

Tak je torej položaj pred vojno. Čas je ugoden — razmere same silijo k odločitvi. Vsa krščanska in kulturna Evropa želi, da se konča trpljenje, ki ga je Turčija dopuščala in evropske velesile so jo z zavlačevanjem balkanskega vprašanja pri tem podpirale. Dogodki zadnjih dni, ko so Turki morili po stari Srbiji in drugod — so bili sramota za Evropo. Čas je, da Turčija dobi svoje plačilo. In zdi se nam, da je ta čas naroden.

»Volja naroda« je ta vojna, glas narodne sile, boj napredujočega balkanskega kulturnega slovansva.

Ako se trdi, da je vojna protikulturna, se mora priznati, da je morala priti ta vojna prav v imenu kulture.

Cesar niso mogli rešiti očetje, bodo rešili sinovi, zavedajoči se svojih človeških pravic. Potem šele bo mogoče na Balkanu novo življenje.

Mobilizacija na Balkanu.

Seja bolgarskega vojnega sveta. Mobilizacija Bolgarske.

Sofija, 30. septembra. Že včeraj se je vršila pod predsedstvom kralja Ferdinanda seja vojnega sveta, ki je trala cele tri ure in sicer od 10. dopoldne do 1. ure popoldne. Takoj nato se je setal k seji tudi ministrski svet, ki je obširno razpravljal v nevarni situaciji na Balkanu. Vsi ministri so naglašali, da je položaj silno kritičen, posebno, ker Turčija ni odgodila mobilizacije v drinopoljskem okraju, kakor se pr-

LISTEK.

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

»Pri rogovih hudičevih in pri vampu dobrega kralja Francoskega, ki si ga stiska tako zelo, da bi se zdel mlajši! Pri pepelnem obrazu gospoda De Monklara! Zdi se mi, da vendarle še ni čisto po meni!«

S pridruženim glasom je klical Manfred te besede, ki kljub ironičnemu tonu niso mogle prikriti mogočnega veselja.

Zdaj ni smel za nobeno ceno obuditi pozornosti svojih čuvarjev.

Zdaj je hotel živeti!

Tako zadošča v najobupnejših okoliščinah življenja že najmanjša lučka, da napolni človeško srce z nado.

»To še ni dovolj, da vidim prosto nebo,« je modroval Manfred sam pri sebi, »treba je tudi, da ga dosežem. In nebo je v tej okolnosti samo streha tega pekla, ki visi dvanaest dobrih kilometrov nad mojo glavo...«

Začel je premišljevat.

Kako doseči obok kleti?... To je bila naravna nemogočnost, ki se je v prvem trenotku ni zavedel.

Začel je hoditi kroginkrog po tem ostudnem grobu, ki mu je služil v ječo; obtipal je steno kroginkrog, od ene strani železnih vrat pa do druge.

Zid je bil gladek.

Niti enega hrapavega mesta! Nobene najmanjše neravnosti, ki bi mu bila omogočila pozkus, splezati kvišku! Plezanje je bilo tem bolj zlovo, ker je curljala do vseh stenah mokrota

in jih delala opolzke.

In mnogokrat je Manfred vztrepetal na tem kratkem popotovanju okrog svojega groba, kadar se mu je spoteknila noga ob kakem kostnjaku...

Noč je bila temna...

To je bilo skoraj sreča zanj, zakaj skoraj bi bil izgubil vso moč ob groznem prizoru, ki bi se mu bil ponudil, ako bi bila klet le količkaj razsvetljena.

Z dvignjenim obrazom, srepimi očmi in nagubanim čelom se je ozrl Manfred enkrat v blede luč, ki se mu je bila zazdela zarja obnovljene nade...

In moral se je ukloniti pred strašno očitnostjo: ni bilo sredstva v njegovi moči, da bi se povzpelo do stropa... Moral bi se lotiti v to svrhu tatinskega dela, kakor na primer, izdolbsti stopnice v granit... In Manfred je uvidel, da bi poginil glado, preden bi le količkaj ranil to trdo steno...

Šum glasov je prišel do njega: bili so vojaki, ki so se pomenkovali med seboj in preklinjali naloženo jim stražo.

Manfred se je udaril po čelu.

Potrkal je s pestjo na vrata...

Desetnik, ki je poveljeval stražnikom, se je približal.

»Ali boš molčal, ti hudičev podložnik! Ni mu dovolj, da moramo biti zaradi njega vso noč zunan; še ušesa nam kolje!«

»Prijatelj,« je rekel Manfred, »eno besedo, eno samo... stopite bliže!... Ali ste vi poveljniki?...«

»Da. Kaj potem?«

»Ali hočete zaslužiti sfo pištol v zlato?«

»Seveda! Če bi mi jih ponujal tisoč, ne bi maral... Hvala lepa! Da me obesijo — o ne!«

Desetnik je odšel, smečoč se na vse grlo.

»Ali veste, da me je hotel podkupiti!« je zakričal tovarišem. »Vi vsi ste priče, da sem odklonil dvatisoč cekinov, ki mi jih je ponujal razbojnik!«

Sam pri sebi je seveda upal vrli mož, da bo njegova poštenost poplačana z druge strani z enako vsoto, kakor jo je bil odklonil.

Manfred je slišal te besede in razumel, da je vsak poizkus v tej smeri zaman.

In spet je napadel obup nesrečnega mladega...

Misel samoumora je vstala zopet v njegovi duši.

Dal si je dve uri odloga.

Ako v dveh urah ne najde rešilnega izhoda, se ubije...

Samo, če bo mogel vzdržati še dve uri v tej kloaki, kamor je prodiral zrak samo skozi špranje v stropu in kjer so gnusne izpuhtine izpreminjale zrak, ki ga je sope, v smrtonosen strup!

Besnost ga je popadla.

Gnevno, vročično je jel delati, izkušaje izpodkopati tečaje železnih vrat... In reš se je kršil kamen pod silnimi udarci z bodalom, tako da je zopet nekoliko poguma osvežilo mladega upadajoče moči.

Po dveh urah tega zagrizenega dela pa se je zlomilo rezilo bodala. Nadaljeval je s topim koncem...

Sicer pa ni imel opredeljenega cilja... Samo nejasno se mu je zdelo, da bi podrl vrata in se vrgel na stražarje ter ušel... ali pa poginil — vsaj v moškem boju.

Najbolj pa je delal zato, da se ubrani strašne tesnobe, ki ga je obhajala...

Zmanjkalo mu je zraka, dihal je težko...

Ubog mlad mož je čutil, da se mora kmalu zgruditi, in nato da se začne snrti bolni, ra-

zen, če se umori takoj, da bo vsaj končano...

Čutil je, kako se mu dela megla pred očmi; rdeče lise so plesale pred njim v temi; silno mu je šumelo v ušesih... to je bilo znamenje konca!...

Zdajci pa je začul drdranje bližajoče se kočije.

Kdo se je peljal ob tej uri proti vešalom?

Ali je bil samo kak zelenjavar s svojo kolesnico, ki je peljal svojo robo na trg?... Zakaj že se je svitalo... kmalu se je moralo zdiniti...

Pa najsi je bil voz takšen ali takšen, Manfred je poslušal njegovo drdranje z neizmernim zanimanjem.

In srce mu je začelo utripati, ko je zaznal po sluhu, da je voz obstal v bližini stražnikov.

In val brezumnega upanja ga je oživil ne-nadoma, ko je zaslišal glas, govoreč z vojaki. Glas je dejal:

»Ali mi lahko poveste, če so pariška vrata ob tej uri odprta?«

Manfred je vztrepetal v čudni radosti ob zvoku teh vsakdanjih besed...

Odkod ta radost?

Odkod to utripanje sreče?...

Nemara je v tej predsmrtni minuti pofinilo čute mladega moža nekakšno nervozno razburjanje... Saj pravijo, da so poslednji občutki ljudi, ki se jim bliža smrt, ostrejši in pronikljivejši...

Nemara ga je ob zvoku glasu navdala slutnja, da je tisti, ki govori, dober in hraber, silen in močan?

Prenehal je z započetim delom...

In z vso močjo svojega glasu, pijanega nade in tesnobe, je zakričal:

»Na pomoč, gospod! Kdorkoli ste, na pomoč... na pomoč!...«

vojno poročila. Seje vojne in ministrskega sveta so bile sicer tajne, vendar pa so politični krogi trdno prepričani, da je bila mobilizacija vojske sklenjena ravno na teh sejah.

Proklamacija splošne mobilizacije.

Sofija, 30. septembra. Generalna mobilizacija bolgarske armade je bila službeno proglašena danes ob 5. uri popoldne. Dekret je podpisal kralj sam, nakar je izšla posebna izdaja uradnega lista.

Velikansko navdušenje v Sofiji.

Sofija, 30. septembra. Vest o uradni proklamaciji bolgarske armade se je bliskoma raznesla po vsem mestu in sploh po celi kraljevini. Vsi dnevniki so privedli posebne izdaje. Ljudje so se kar trgali za liste. Mobilizacija armade je vzbudila velikansko navdušenje. V par minutah se je zbrala pred kraljevo palačo kolosalna množica ljudstva, ki je neprestano klicala: Živio naš kralj! Boj Turčiji! Ven z vojno! Demonstracije so se izvršile popolnoma mirno. Enako kot v Sofiji so vzel tudi po drugih mestih širom kraljevine proklamacije o mobilizaciji armade s silnim veseljem na znanje.

Mobilizacija srbske armade.

Belgrad, 30. septembra. Istočasno, ko je bila proglašena v Sofiji mobilizacija bolgarske armade, je tudi srbski kralj s posebnim ukazom odredil mobilizacijo srbske armade in sklical srbsko skupščino k izvanredni seji na dan 4. oktobra. Vest je vzbudila po mestu silno senzacijo, ker ni bil nihče nanjo pripravljen, vendar pa ni vzbudila nikakega vznemirjenja. Pred oficirsko kazo in pred spomenikom kneza Mihaila so se vršile velike demonstracije v prilog vojni. Za vojno so zlasti navdušeni oficirji. Ko so došla iz Stare Srbije in Novoga Pazaria poročila o novih turških atentatih na srbske prebivalce, je nastalo nepopisno razburjenje.

Dunaj, 30. septembra. Vest o mobilizaciji srbske armade je došla semkaj ob sedmi uri zvečer in je napravila na finančne kroge silen utis.

Belgrad, 30. septembra. Srbija zahteva popolno avtonomijo za Staro Srbijo.

Rusija in Srbija.

Pariz, 30. septembra. »Matin« je dobil poročilo iz Belgrada, da si je srbski ministrski predsednik osigural podporo od Rusije.

Mobilizacija Grške in Črne Gore

Cetinje, 30. septembra. Črnogorska armada je mobilizirana in pripravljena, da takoj stopi v akcijo.

Atene, 30. septembra. Grška je odredila mobilizacijo, kralj Jurij, ki se nahaja na potovanju, je brzojavno poklical domu in je že na povratku v domovino.

Ultimatum Turčiji.

Sofija, 30. septembra. Bolgarska, Srbija, Črna Gora in Grška izročijo Turčiji skupen ultimatum, v katerem bodo zahtevale, da se takoj izvedejo reforme v krščanskih pokrajinah mohamedanskega cesarstva. Splošno prevladuje mnenje, da bo Turčija ultimatu odbila, a v tem slučaju je vojna neizogibna.

Balkanske armade na potu proti turški meji.

Belgrad, 30. septembra. Srbija, Bolgarska in Grška so že pričele odpošiljati svoje vojaštvo na turško mejo, kamor neprestano vozijo vlakci vojni material in tudi provijant. Vojna je skoro neizogibna.

DOPISI.

Zagorje ob Savi. V soboto dne 5. oktobra priredi gostilničar Leopold Robavs v Dolenjavi otvoritev gostilne. Čisti dobiček od te prireditve je namenjen prostovoljnemu gasilnemu društvu v Zagorju ob Savi. Pri otvoritvi sodeluje godba na lok, katere je za svoje izvrstno igranje res pohvalno vredna, ter bo tudi pri tej otvoritvi iznenadila občinstvo s krasnimi točkami najnovejših skladateljev. Otvoritev gostilne je ob 8. uri zvečer. Vstopnina 1 K. Ker se na čisti dobiček vporabi v dobrodelni namen, se preplačila hvaležno sprejemajo.

Šoštanj. Tekom svojega bivanja na Sp. Štajerskem našel sem toliko prijateljskih src, da

se pred odhodom nisem mogel od vseh posloviti. Storiš tedaj to tem potom z zahtevnim vernege, neomajnega prijateljstva tudi v ljubljenskih krajev, zavzemaj mi tako pogosto moja duša v spominu na Vas, prijatelji, z vsemi zvoki ter zasije z vso lučjo, saj so bili dnevi, prežiti med Vami, najlepši v moji zorni mladosti. Vas pa, dragi Šoštanjčani, gledam v zrcalu misli zmagovite pri nadaljnjem narodnem delu in kličem temu delu iskren, sokolski Na zdar!

Vaš Tonček Kurmik.

DNEVNI PREGLED.

Nestrpnim bralkam in bralcem naznanjam, da nastopita v našem podlistku »V senci jezuita« najprej slavoznani Spadacappa in vitez Ragastens!

Cez 200 let da ne bo nobenega Slovenca več, tako uči in vzgaja klerikalni profesor dr. Šarabon slovenske dijake na I. drž. gimnaziji. Pri zgodovinskem in geografskem pouku poučuje in pojasnjuje ta slovenski profesor zgornji stavek kot absolutno resnico. To je škandal!!! Tako zastrupljati z narodnim pesimizmom slovensko mladino, to je atentat na naš narod in tak profesor zasluži, da se mu takoj odvzame kruh, ki ga odjeda drugim slovenskim kolegom na slovenski zemlji. Sramota za slovenski narod, da redi takega profesorja, ki narodno zastuplja slovensko mladino. Mi se le čudimo, da je mogoče tak slučaj na slovenski zemlji. Mogoče je tak zgodovinski pouk le od klerikalnega profesorja in pod vplivom klerikalne stranke, ki potem še protežira take profesorje. To je narodno in obrambno delo klerikalcev v praksi, potem si pa ti ljudje še upajo govoriti da so nekaki bojovniki za Koroško in obmejne Slovence. Vse klerikalno obmejno in narodno delo je postavljeno v službo germanizacije! Izdajalski duh vaje povsod.

Reklama za »Dan« na priznanci. Kdo bi si bil mislil, da imamo med našimi duhovniki tudi na deželi take vnete agitatorje za razširjenje lista. En tak čudež se je zgodil v Šmarjeti na Dolenjskem. Pred kratkem smo ondodnega kaplana pohvalili, da je v pomankanju dela v svojem pastirskem poklicu postal on šmarješki policist, ker drugi ne mara biti. V poznih nočnih urah hodi od gostilne do gostilne (le klerikalni slučajno radi teme ne vidi) ter seganja goste vun. Posebno pa smo ga pohvalili, ker noče drugače zvežati svetih zakonov (kakor je n. pr. oni Bojančevega Franceljina) kakor če se ženin zaveže, da po poroki ne bo šel v nobeno liberalno gostilno in mora za to položiti tudi kavčico 20 K, da obljuba bolj drži. Komaj je gospod kaplan zvedel, da smo ga tako lepo pohvalili, si je v Novem mestu preskrbel dotično štev. »Dneva« ter ga potem, ko je svoje ovčice pri zjutranji maši že naprej opozoril, da jim bo nekaj posebnega bral, popoldne namesto krščanskega nauka je prebral »Dan« oziroma isto poročilo iz Šmarjete. Hvala lepa g. kaplan in se še pripravljamo za tako reklamo!

Sodni dan. V dobi zadnjih dveh let se je pomnožila slovenska književnost med drugimi posebno z dvema knjižicama, ki imata izvir vsaka po svoje iz iste osebe, imata obe rdeče vnanje lice, no tudi njuna usoda je deloma slična. Mislim namreč v prvi vrsti na znane »rdeče bukvice«, katere je izdal leta 1910 ženinom in nevestam za srečen zakon Anton Bonaventura, škof ljubljanski. Te bukvice so jako dobro došle, ker so bile sad mnogoletnega ponočnega in podnevnega premišljevanja spolskega vprašanja, s čimer se je bavil intenzivno knežji in škofovski pisatelj. Slovenci smo postavili takrat na laž svojega velikega pesnika Prešerna, ki je trdil: »Step je, kdor se s petjem kvkvarja. Kranjec moj mu osle kaže«, kajti prvi dan, ko so rdeče bukvice zagledale svetlobo, razprodalo se jih je več tisoč izvodov in prvotna cena 60 vin. je rasla rapidno tako, da se je ponujalo čez nekaj tednov za eno knjižico 20, da 50 K. Žal pa, da se je prežgodaj spopolnilo, kar je doživel isti Prešeren, ki se je rodil v sosednji župi našega presvetlega pisatelja: »Pevcu vedno sreča laže, on živi, umrje brez d'narja. Te knjižice ni sežgal škof, kakor svoj čas Cankarjevo »Erotiko«, ni je zaplenil državni pravdnik, v prodajo jo je sprejela in razpečevala »Kato-liška bukvarna«, — oglasil se je pa, kakor »diabolus in musica«, stolni kapitelj in prepovedal nadaljne razprodajanje knjižice, ki je povzro-

čila veliko »grdega govorjenja«, med mladino pa udrtje oči in blede lica. Tako je bila konfiscirana knjiga, ne pa pisatelj... Ta dragoceni spis je rodil tudi štiri »lepe pesmice«, s katerimi ga je pozdravila in komentirala pesniška muza našega nar., vzbujena in ogreta po »spremenjenem položaju«. Nekateri častilci visokega pisatelja so dali bukvice zvezati v močno svinjsko usnje in so jim oskrbeli požrtvovalno tudi okrasje s sliko domačih živali, ki slovi daleč po svetu s svojimi »kranjskimi klobasami«. In javnost je izrekla obsodbo. Tisti čas je izšla druga rdeča brošura, spisal jo je slovenski pisatelj g. Pavel Svetlin, natisnila pa jo je slovenska tiskarna v Ameriki. Zanimivi so naši Svetlini: v zgodovini Tomaževe žindre se je ovekovčel župan Svetlin s svojim junaškim in uspešnim nastopom zoper »16% žindro«. Nič manj zaslug si ni pridobil izvrstni pisatelj Pavel Svetlin na polju slovenske književnosti s svojimi rdečimi bukvicami: Škof proti župniku. Luč je prišla na dan v Begunjah pri Pogorelcovih in to luč je postavil g. Svetlin na mernik, da posveti našim ljubim rojakom prav tam v daljni Ameriki. Priznati se mora pisatelj veliko smotrenost, da je dal natisniti svoj spis v Ameriki, kamor se odpravila naš Presviti že dolgo časa, da bi ogrel srca naših tamšnjih rojakov in preiskal njihove »obisti«. To delo so vsprejeli v moderni Ameriki z velikim veseljem pri nas pa »non susceperunt«: c. kr. državni pravdnik je konfisciral te bukvice, ki so tako deležne usode rdečih bukvic št. I. razlika je le v tem, da je prišla zaplemba od druge oblasti, ne od preč. gg. kanonikov. Po vsebini se razlikujeta omenjeni knjižici v tem, da je spisal prvo sam »Anton Bonaventura«, v drugi pa je opisano delovanje istega presvetlega g. Bonaventura sploh, posebej pa na drastičnem slučaju zoper župnika g. Berčeta, kar se je go-dilo na Sor pri sedmimi leti. Zanimanje za to II. knjižico je veliko, oglasilo se je čez 1000 naročnikov, dasi se o tem v naših listih na Kranjskem ni pisalo. Spis je izšel v Ameriki kot podlistek in ko je bil natisnjen v posebni knjižici, prodalo se jih je v prvih štirih tednih 1400 izvodov. Cenjene naročnike prosimo torej potrpljenja. Knjiga je konfiscirana, a poskrbelo se bo, da dobi prav kmalu pravico javnosti v vseh avstrijskih jezikih. In ko pride polnoštevilno med ljudstvo, nastopi sodni dan, in se intonira: »Dies irae! Strašen dan bo dan plačila...«

Literat.

Poročil se je v ponedeljek v Kostanjevici g. dr. Vilko Maurer, notarski kandidat v Krškem, z gospo Antono dr. Prečevco roj. Bučar iz Kostanjevice. Iskreno čestitamo!

V svarišo preljubim preljubosumnim Evam. Piše se kakor naš gospod deželni predsednik. Dolenjci ga imajo za »žvenirja« in ker je tudi drugače »fejst« kakor bi bil še fant, ni čudno, da je napravil še mnogo skušnjav med mladimi in stariimi dekleti. Njegova boljša polovica ga sicer trdno drži za vajeti; pa tudi pri trdnih vajetih se konjček včasih plaši in — uide. In le po vas prosimo katera žena bi v tem slučaju ne bila ljubosumna? Tako je tudi soropna našega junaka izvolala, da je njeni mož imel sestanek z neko lepo gospodično s še lepšim imenom Lojzka. Dobila pa sta se na Ločenski cesti, čisto slučajno seveda. V nji, namreč v ljubosumni ženi je kar kuhalo in vrelo. Sklenila je, drugi dan po tem dogodku ju zasledovati. Šla je zvečer koncem uradnih ur za novomeškim pokopališčem, koder mora priti mimo njeni mož iz hiše pri novem železniškem predoru. In ko tam hodi gori in dol, je zopet zgolj slučaj nanesel, da je prišla tudi gospodična Lojzka tam mimo. In glejte ta slučaj, na lice mesta je prišel tudi mož. Bi bilo preveč biti vester kronik prizor ki se je ob trčenju teh treh elementov vršil. Glavno pa ne smemo zamaščati. V trenotku, ko je mož napram ženi dal izraza ljubezni s tem, da jo je sunil, je žena zagrabila gospodično Lojzko za lase — k nesreči je bila razoglavljena — jo je nekaj časa vlekla, nato pa butnila ob zid, za katerim se Novomeščani spanje pravičnik. K sreči za gospodično Lojzko je v tem prišel tam mimo eden gospodov sodnikov, ki je preljubosumni gospej razjasnil, da to vendar ne gre, dekleta butati ob zid pokopališča, ki itak že zdavno spada daleč vun iz mesta. No, kakor večina takih romanov, se je tudi ta zaključil pred sodiščem. Mala, pa brhka nečakinja gospodične Lojzke, ki je bila takrat navzoča, je

govorila kakor rojen odvetnik. Najbolj je preljubosumno gospo potlačila izpovedba te priče, da je njeni teti Lojzki rekla, da »ni nič vredna, ker se z njenim možem vlačim«. Tožena gospe se je zagovarjala, da jo je Lojzka najprej sunila in še vgriznila. Tega pa ni mogla nobena zaslišanih prič potrditi. In tako se je zgodilo, kar se je moglo zgoditi: preljubosumna gospa je bila obsojena na 30 K in odvetniške stroške.

Huda ženska na Hudem. Marija Kopic je znana kot huda ženska odkar je iz Cegelnice se preselila na Hudo, ob dolenjski progi. Naj se le prikaže samo ena sosedova kokoš na njeno posestvo, jej, je že ogenj v strehi. Gre nad sosedo, pa mu bere levite, o jaimine! Ni čudno potemtakem da se stara Kopicovka tudi s svojim najbližjim sosedom, železniškim čuvajem Ajdičem ne more razumeti. Na njenem vrtu stoji jablana, raz kojo padajo jabolka tudi na čuvajevo stran. Ta jablana in to padanje jabolk na sosedov vrt ne pospešuje miru in sporazumljenja med Kopicovko in Ajdičem. Pred kratkem je Kopicovka dala po svojem vnuku ofrti ono jablano. Padlo je nekaj jabolk seveda zopet na čuvajevo stran. Fant je hitro poklical staro mater, češ, pogledite, čuvajevo otroci so vam zopet pobrali jabolka. Kopicovka pa huda, da se je vse Hudo streslo. Pri tem so bile čuvajeve grablje ali tako nerodne ali tako poredne, gotovo je, da je Kopicovka hitela v mesto k zdravniku in k sodniku, češ, da ji je čuvaj z grabljami prizadel hudo rano nad kolkom. Čuvaj se je zagovarjal, da je bil sunek le slučajen, ko je z grabljami bacnil jabolko raz mejo, Kopicovko pa da je krava bušila. Ali sodnik čuvaju tega ni verjel, obsodil ga je za 10 K proti čemur se je čuvaj pritožil.

Od južne železnice. G. Fr. Papst je premeščen iz Celja v Gorico. Potisniti so ga hoteli naprej v Gradec. Da je mogel biti nastavljen v Gorici, je moral napraviti najprej skušnjo iz italijanščine. Čudno! ali se je še kdaj slišalo, da je uprava železnice zahtevala od nemških uradnikov, ki jih je cel kup na progi od Spilfelda do Trsta, izpit iz slovenščine?!

V slamaroznico je prišel z desno roko 13-letni kočarski sin Janez Deržek dne 28. sept. pri posestniku Mart. Razboršku v Arjavsi pri Petrovčah. Odrtgalo mu je dva prsta, druge pa raztrgalo. Razboršek je ovaden sodnji, ker ni poučil Deržeka, kako ima pri stroju ravnati.

Požar. Dne 27. sept. sta šla zakonska Vincenc in Marija Cesar iz St. Brice pri Velenju v Šoštanj k sodnji na zaslišnje. Doma sta pustila tri otroke same. Med tem je prišel neki tuji mož in vprašal, če so stariši doma. Ko je vedel, da ne, je odšel za gospodarsko poslopie. Kmalu nato je začelo goreti, plameni so segli tudi na hleve in oboje je požar uničil. Sosedom se je posrečilo rešiti živino. Zgorelo je več gospodarskih strojev in vsa krma. Ko sta se Cesarjeva vrnila, sta našla le še pogorišče. Škode je 15.000 K. Pokrita je deloma z zavarovalnico.

Prijazne sosedo. Ko je 26. septembra posestnica Marija Novak v Očokskem vrtu pri Kojnicah v veži pripravljala hrano za svinje, sta naenkrat vstopili sosedji Marija Berber in Cila Topolčnik, oboroženi s poleni. Topolčnik je Novakovo udarila s kamnom, ki ga je skrivala pod predpasnikom, parkrat po glavi, da se je sledeja nezvestna zgrudila. Nato pa sta jo obe prijazni sosedji obdelavali s poleni da sta ji zlomili levo roko in prizadali še več težkih poškodb. Baje sta storili to iz maščevanja, ker ju je Novakova obdolžila tatvine. O to »verno« in »pobožno« ljudstvo!

Živo srebro in fosfor si je nameščala v kavo 18-letna posestnikova hči Neža Šmid pri Sv. Duhu v Ločah, da bi odstranila plod pregrešne ljubezni. A vzela je obojega preveč in je umrla.

Krvav čin ljubosumnega. V okraju Hernalis na Dunaju se je izvršil včeraj grozen čin ljubosumnega moža. Soprog je svojo ženo umoril s britvijo, sam pa si je prerezal vrat. O celi stvari se poroča sledeče: Na glavni cesti v Hernalisu, v hiši št. 122 je stanoval s svojo ženo 30letni Josip Korinek, ki je služboval v Splošni bolnišnici kot sluga. Omenjena zakonska sta imela v prvem nadstropju stanovanje, ki je obstajalo z ene sobe in kuhinje. Zakon je bil šele pred kratkim sklenjen, toda bil je zelo nesrečen. Korinek, ki je bil prej delavec pri cestni železnici, se je seznanil s svojo ženo Teklo v bolnišnici, kjer je bila ona postrežnica. Mož je bil nenavadno ljubosumen na svojo ženo in neprestano

CONAN DOYLE:

Zgodbe napoleonskega huzarja

Drevil sem v divjem galopu, toda eden izmed oficirjev je planil pred mene na pot in dvignil roko v znamenje, da naj počakam. Pet-tisoč Prusov je uprlo oči vame. To je bil trenotek! Se vi, mes amis, bledite ob misli nanj. Predstavljajte si šele, kako so se ježili lasje meni, ki sem bil tam! Toda um in pogum me nista zapustila nikoli. »General Blücher!« sem zaklical v tistem kritičnem trenutku. Sam angel varuh mi je moral vdihniti te besede! Prus mi je skočil naglo s poti, salutiral in pokazal naprej. Ti Prusi imajo izborni disciplino; in sploh, kdo naj bi si bil upal ustaviti oficirja, ki je imel sporočilo za generala? To je bil talisman, ki me je obetal rešiti vseh nevarnosti; strašno sem se razveselil, da mi je prišel na um. Bil sem tako dobre volje, da niti nisem čakal, kdaj me kdo povpraša, marveč sem klical »General Blücher! General Blücher!« na desno in levo, kjerkoli sem moral jahati skozi čete; in povsod so mi kazali naprej ter se umikali in me spuščali skoz. So časi, ko je največja nesramnost največja modrost; vseeno pa se mora družiti z neko diskretnostjo, in jaz zase moram priznati, da sem šel predaleč. Zakaj, ko sem jahal dalje in se bližal bojni črti čimdalje, me ujamu neki pruski ulanski oficir za vajo in mi pokaže na skupino mož, ki so stali na goreče kmetije. »Tamle je maršal Blücher!« Predajte mu svojo sporočilo!« je dejal, bogme, grozni stavec s svojimi sivimi brki stal bliže, nego nese pištola, z obrazom obrnjenim proti meni.

Toda moj angel me tudi zdaj ni zapustil. Kakor blisk mi je šinilo v glavo ime generala, ki je poveljeval pruski avantgardi. »General Bülow!« sem zaklical. Ulan me je izpusil. »General Bülow! General Bülow!« sem klical zdaj ob vsakem skoku drage koblice, ki me je bližal našim ljudem. Pregalopiral sem gorečo vas Plancenoit, zvihral med dvema kolonama pruske infanterije, preskočil vse polno poltov, posekal šleskega ulanca, ki mi je bil zastavil pot, jahal z vihrajočim plaščem, tako da se je videla moja uniforma, skozi deseti linijski polk, in se znašel v naslednjem trenutku zopet sredi Lobauskega zbora, ki ga je hudo pritiskala pruska avantgarda. Galopiral sem dalje; moja edina misel je bila, ali dospem pravočasno do cesarja.

Toda ponudil se mi je pogled, ki me je omamil in prikoval, kakor da sem se izpremenil s konjem vred v bromast kip. Nobenega uda nisem mogel geniti, in sapa mi je zastala v prsih. Pot me je vodila preko nekega nasipa, na kom sem dospel nanj, sem videl pred seboj dolgo dolino Waterlooško. Ko sem odhajal, je stala tu na vsaki strani velika armada, in vmes je bilo prosti ozemlje. Zdaj sem videl na obeh straneh samo še dve dolgi progi stritih in izčrpanih polkov, med njima pa celo armado mrtvih in ranjenih. Dve milj daleč in pol milje na široko so ležali drug poleg in drug vrhu drugega ter pokrivali bojno polje. A ta pogled mi ni bil nov in me tudi ni priklenil nase; bilo je nekaj čisto drugega! Proti dolgo raztegnjenim angleškim postojankam je valoval temen gozd — črn in divji kakor neznani morski valovi. Ali nisem poznal medvedjih kučem naše garde? In — ali nisem vedel hkrati, ali mi ni rekel moj

vojaški instinkt hkrati, da je to poslednja rezerva Francije in da stavi cesar kakor obupan igralec vse na to najzadnjo karto? Prihajali so bliže in bliže — veličastni, močni, nezmagljivi, obisani s salvami pušk, obretavani z granatami, preplavljajoči angleške baterije liki težka, črna povodenj. S svojim kukalom sem lahko videl, kako so se metali nekateri angleški kanonirji pod svoje topove, drugi pa so bežali. Nevzdržljivo so drli naprej; zdajci pa nam udari na uho strašen trušč: udarec garde ob angleško infanterijo. Pretekla je minuta, še ena, in še ena. Sapa mi je zastala v grlu. Valovali so semtertja; naprej se niso pomikali več; bili so ustavljeni. Bog nebeški! Ali je bilo mogoče, da so omahovali! Ena črna gruča je stekla po bregu navzdol, nato dve, nato štiri, nato deset, in nazadnje velika razkrojena masa. Branili so se še in ustavljali vedno iznova, nazadnje pa so se razpršili in udrl v divjem begu po griču navzdol. »Garda beži! Garda beži!« sem zaskočil od vseh strani. Na vsej črti se je obrnila infanterija v beg, in artiljerija je popustila svoje topove.

»Stara garda je tepena! Garda se umika!« je zaklical bled od straha oficir, ki je prišel mimo mene. »Rešite se! Rešite se! Izgubljeni smo!« je kričnil drugi. »Rešite se! Rešite se!« Moštvo je bežalo kakor splašena ovčja čeda. Zrak se je polnil s klici in kriki. V tem trenutku so zagledale moje oči sliko, ki je ne pozabim nikoli. Na višini je stal še en jezdec, osamljen in zapuščen; poslednji rdeči žarki zahajajočega solnca so padali na obraz. Tako temen in brezgiben se je zdel v tej krvavordeči luči, da bi ga bil smatral človek res lahko za bojnega boga, ki gleda na svoje delo v tej dolini stra-

hote. Še sem strmel nanj, kar vzdigne on kibuk visoko v zrak, in glej — ob tem znamenju, plusne z globokim rjojenjem kakor val pred morskimi bregom vsa angleška armada čez svoje griče in se vrže v dolino. Brezkončne vrste infanterije in celo morje kavalerije in jezde artiljerije je vihralo navzdol nad naše poražene, razkropljene čete.

Bilo je končano! Še en krik bolesti, krik hrabrih mož, ki ne vidijo več rešitve, se je vzdignil od krila do krila; in kakor bi trenil, je odnesla divja groza vso to slovečo armado. Kakor vidite, mes amis, še dandanašnji ne morem govoriti o tem strašnem trenutku, ne da bi mi glas trepetal in ne da bi se zahle moje oči s solzami.

Izprva me je odnesel ta divji vrtinec s seboj kakor deroča voda slamno bilko. Zdajci pa — kaj zagledam pred seboj sredi zmedenih polkov? Krdelo jezdecev v srebrnosivih uniformah in sredi med njimi razcapano, razstreljeno štantarto! Vsa moč Anglije in Prusije ni mogla streti sile conflanskih huzarjev! Ko pa sem se jim pridružil in si jih ogledal, mi je zakr-vavelo srce. Major, sedem ritmojstrov in petsto mož je bilo ostalo na bojišču. Mladi ritmojster Sabbath je bil prevzel vodstvo, in ko sem ga vprašal, kje je pet škadronov, ki manjkajo, je pokazal nazaj, rekoč: »Najdete jih okrog enega izmed angleških karejev.« Moštvo in konji so jedva še sopli; vse je bilo pokrito z znojem in blatom — toliko da jim niso viseli jeziki iz ust; toda srce se mi je polnilo s ponosom, ko sem videl, kako sedi ta ostanek še v sedlu in ohranja red od najmlajšega trobentača pa do najstarejšega stražmeštra. O, da sem jih mogel vzeti s seboj kot eskorto za cesarja!

je bil rodbinski preprič v njegovem stanovanju. Prepričala sta se večkrat tudi v bolnišnici. Slednjič se je žena naveličala svojega surovega moža in se je z njim ločila. Zadnje tri tedne je stanovanj Korinek v Lobenhauernovi ulici, dočim je njegova žena ostala na starem stanovanju, katero je hotela včeraj zapustiti in si poiskati novo. Toda usoda je hotela drugače. Korinikova žena je bila včeraj celi dan zunaj in se je vrnila šele zvečer domov. Svojega moža ni videla vstopiti v hišo in zdela se ji je, kakor da bi se bil tja skrivoma priplazil. Ob četrtem na 2. ponoski je nekdo krepko potkal na hišnikova vrata. Hišnik je prižgal luč in je šel na hodnik. Tu je zagledal Korinka, katerega se je grozno vstrašil. Korinek je bil ves krvav, ni mogel govoriti ker je imel strašno, zevajočo rano na grlu. Korinek mu je dajal z roko znamenje, naj gre hišnik gori v stanovanje njegove žene. Korinek je imel še toliko moči, da je prišel v kuhinjo, kjer se je zgrudil vsled izgubljenosti krvi na posteljo svoje žene, kateri je prerezal vrat z britvijo. Hišnik je alamiral vso hišo in poslali so po policijo in po inspekcijskega zdravnika dr. Lindenbauma, ki je konstatiral smrt Korinkove žene. Korinka samega pa so odpeljali v Splošno bolnišnico.

Ljubljana.

— **Civilni promet v Bulgariji vstavljen.** Račji splošne mobilizacije je civilni brzojavni in tovorni promet na vseh progah bulgarskih železnice počasi s prvimi vinotokom t. l. dalje vstavljen. Pošiljanje, naslovljeno na bulgarske postaje, se tedaj ne sprejemajo.

— **Službena pragmatika** uradništva Mestne hranilnice ljubljanske se namenoma zavlačuje. Ali se hoče urdnostvo že zopet za pol leta oči-ganiti za višje prejemke? V ta namen upravni odbor odseka ni izvolil. Na dan s pragmatiko!

— **Oddaja mesta pisarniškega ravnatelja** pri Mestni hranilnici ljubljanski. Ta teden se bo pri Mestni hranilnici ljubljanski sklepalo o oddaji mesta pisarniškega ravnatelja. Sliši se, da so se merodajni faktorji s svojo obljubo kar na več strani zavezali. Če je to koristno, ne vemo; čisto vsekakor tako postopanje ni. To se pravi, imeti ljudi za norca. Med prosilci je več akademikov, ki po svoji kvalifikaciji razpisu te službe popolnoma odgovarjajo — ne določajo si tudi sami plače — a so še brez stalne eksistence. Če se z mestom pisarniškega ravnatelja pri Mestni hranilnici noče združiti zloglasno — korito, tedaj morajo priti ti prosilci v prvi vrsti v poštev.

— **G. Ante Gaber** se ne odlikuje samo po veliki pobožnosti in po izredni agilnosti temveč mož je tudi podkovan v umetnosti in je vsled tega in drugih svojih zmožnosti postal kritik znanega lista v Kopitarjevi ulici. Tako je napisal tudi sedaj svojo kritiko v »Slovenec«. — Da ga pa ne morejo voditi samo stvarni razlogi in pa znanje, kaže dogodek, ki se je odigral v Jakopičevem paviljonu. V mali sobi visi Jamovo tihočestje in nad to sliko je delo G. Petra Zmitka. Usoda je pa hotela, da so bile številke pod slikami zamenjane. G. kritik Ante Gaber stoji s prijateljem, slikarjem pred tem omenjenim umotvorom in kritikuje. In zgodilo se je, da je grozno zdelal Jamovo tihočestje, v prepričanju, da uničuje G. Petra Zmitka in da je nad vse hvalil Zmitkovo sliko, v prepričanju, da je to delo Jame. Končno je pa le spoznal svojo temeljito zmotu, kar bi spoznal vsak drug samo iz naslovov slik. Tako se moramo zahvaliti nemili usodi, da vemo, kako vesten je »Slovenec« kritik in kako se spozna.

Slovenska umetniška razstava je za nas vselej vesel dogodek. Žalostno pa je, ako gotovi ljudje pri tem ne morejo krotiti svoje intrigantske nature in napadajo brez vsega povoda naše umetnike, ki skušajo v slogi staviti stavbo slovenske umetnosti. »Slovenec« je prinesel takoj ob otvoritvi poročilo, ki ga je mogel napisati pač le kak G. in natisniti le kak »Slovenec«. Nesramne napade obsojamo.

Iz gledališke pisarne. Jutri v četrtek dne 3. oktobra t. l. v proslavo godu Njega Velikanstva slavnostna predstava. Uprizori se prvič v sezoni Mascagnijeva opera v enem dejanju »Cavalleria rusticana«. Vloga Furilda poje operni pevec G. Ernest vitez Cammarota kot gost, ker angažirani tenorist vsled nepričakovanih zaprek pri prvih predstavah še ne more sodelovati. (Pri zboru sodeluje iz posebne prijaznosti 24 pevk in pevcev iz zbora »Glasbene Matice«). Nato se prvič na slovenskem odru uprizoni izvirna pantomina »Možiček« od slovenskega skladatelja dr. Josipa Ivapca. Začetek točno ob pol 8., konec ob pol 10. uri.

— **Odbor izobraževalnega društva »Bratstvo«** ima danes v društvenih prostorih ob 7. zvečer valžno sejo. Pridite točno. Na zdar!

Tajništvo.

— **Kinematograf »Ideal«.** Novi spored je splošno ugajal z običajnim »Pathe Journalom«, kateri je vezanizirani. Nordisk drama »Hčerka Gouvernerja« je izvrstna. Posebno lepe so komične točke: »Polidorov sluga«, »Za grofovsko krono« in »Morice modernista«. V soboto »Sokol-ski zlet v Pragi«, 100 m dolg film.

Trst.

RAZNO IZ »TRŽAŠKEGA TEHNIČNEGA ZAVODA.«

Upam, da ustrežem tržaškemu slovenskemu delavstvu, ako ga natančno informiram in poučim o razmerah, ki se gode ubogemu delavstvu v tem zavodu, v katerem je zaposlenih nad 3000 delavcev razne narodnosti.

Napačna mnenja.

Veliko je v Trstu delavcev, ki mislijo, da se delavcem v tem zavodu cedi med iz nebes. Nekateri so celo mnenja, da delavci, ki je bil sprejet na delo, je našel v tem zavodu Ameriko. Nikakor ne mislite, dragi tovariši, da je tako. Res je sicer, da nekateri zaslužijo do 8, tudi 10 K na dan, toda ta znesek je krvavo zaslužen in kdor pride do te plače, se ne more nikdar nadejati, da doseže svojo starost.

Plače delavstva

so razne. Oni delavci, ki so sprejeti potem delovodij ali direktorije, če so tudi nezmožni v svojem poklicu, imajo v fužinah prva mesta, ter niso izpostavljeni nobenemu nadzorstvu. Da imajo dobro plačo, v tem ni niti dvoma. Prostežirani so seveda tudi oni delavci, ki so mišljenja, oziroma stranke delovodij. Vsem drugim pa bog pomagaj. Poznal sem mladeniča, kvalificiranega in marljivega mehanika, starega 22 let, ki je imel plačo čuje in strmiti! 1 K 60 vin. Ali zadostuje to znesek ob današnji draginji za hrano? Ne! Kaj pa še-le družinski očetje?

Direkcija ne skrbi za blagor delavstva

prav nič. V tem zavodu ni zadostno za toliko število delavcev zavetišča za obed. Zavod ne čuti potrebo za svoje delavce niti zgraditi potrebnih lop, pod katerimi bi se delavci preoblačili in zavžili hrano. Večina delavcev mora jesti v vsej vročini v poletju in pozimi v tudi najhujšem mrazu na — dvorišču. Ubogi delavci, ki delajo cel dan v ladijah na železju, ki pretrpijo mraza in prepilov več kot nobena žival, a v poletju huda vročina, da se kar cedi iz njih, morajo pozimi jesti na burji in poleti na vročem solncu.

Nesreče.

Pred časom je prinesel »Dan« uvodnik, ki je bil tudi konfisciran pod naslovom: »Tovarna »Linoleum« v Trstu — klavnica«. Kako pa bi se moglo nasloviti »tehnični zavod«, iz katerega vsako leto neso toliko razmesarjenih trupel ubogih družinskih očetov? V nobenem zavodu se ne pripeti toliko nesreč, kakor v tem. Zjutraj pride delavec zdrav in čil na delo; ob pol 12, uri prinese žena kosilo, a njenega moža ni. »V mrtvašnici, ali v bolnišnici se nahaja«, dobi odgovor od njegovih tovarišev. Kak hud udarec, smrten udarec, napravi taka novica na ubogo ženo, si mora pač vsakdo misliti. In večine teh nesreč je krivo samo ravnanje, ki ne skrbi za blagor delavcev. Strogo delovodij presega že vse meje. Mislijo si, da delavec mora biti še dandanes suženj. Delovodije naganjajo delavstvo brez nikakega usmiljenja. Osobito — renegati se v tem oziru odlikujejo.

Italijani sovražijo Slovence.

Vsa sodrga: socijalni demokrati, mazzinijanci takozvani »lecapiatini« in vse, kar ne govori ali kar noče govoriti slovensko, sovražijo in šikanirajo Slovence. Renegati, o katerih matere niti ne umejejo italijanščine, so še najhujši: zasmejujejo in nadlegujejo Slovence.

Socijalisti propadajo.

Po večini Italijanov in renegatov je socijalnodemokratskega mišljenja. Organiziranih in redno plačujočih pa je malo, mogoče jih bude teh 10 %. V eni sami fužini, kjer je zaposlenih nad 200 delavcev, bude 150 socijalistov in od teh je le šest redno plačujočih.

Socijalistični štrajki so brezuspešni.

ker noče ravnateljstvo pripoznati in niti sprejeti socijalnodemokratskih zastopnikov, oziroma voditeljev. Socijaliste to jezi, ali nič ne pomaga. Lansko leto so uprizonili pasivno rezistenco, s katero pa niso nič opravili. Slovenci slede vedno večini.

Večina Slovencev ni organizirana.

Na splošno se opaža, da večina delavcev Slovencev ni organizirana. Kako stoji skupina N. D. O. Sv. Marko, mi ni znano. Vem samo to, da je bila pred leti močna. Najno potrebna bi bilo velike in energične — agitacije. Upam, da bi postala s časom skupina »Sv. Marka« najmočnejša skupina N. D. O. Zatorej delavci na delo!

S tem sem očrtal položaj delavstva v tem zavodu. Ob priliki se zopet oglašim.

Otvoritvena predstava slov. gledališke sezone v Trstu se je morala preložiti radi preureditve gled. dvorane od nedelje na četrtek 3. t. m. Uprizoni se rusko dramo Moloh, poslovenil E. Kristan. — Predstave se bodo vršile redno ob četrkih, nedeljah in praznikih. Ker je intendantica angažirala letoš več novih znano dobrih moči, smemo od letošnje sezone mnogo pričakovati.

Prosveta.

Otvoritev gledališke sezone. V nedeljo je minilo 20 let, odkar imamo Slovenci svoje gledališče. Zato je imela včerajšnja otvoritvena predstava nekaj slavnostnega značaja. Pred predstavo se je igrala ouvertura iz opere: »Gorenjski slavček« potem pa je nastopil novi intendant G. prof. Kobal in je v kratkem povedal sledeče: Slovenci imamo 20 let svoje gledališče. Z velikimi nadami se je pred 20 leti otvorila nova stavba. Nade so se izpolnile. Naša dramatična umetnost je zrasla, naše sile so se pomnožile — doba 20 let pomeni velik napredek. Naj bi tudi v bodoče naš delo vodilo do novih uspehov. — Po govoru je sledilo ploskanje, kar je pomenilo, da se občinstvo strinja z govorom. Na to se je igrala igra »Sodnik Zalamejski«. Španec Calderon de la Barca doslej še ni prišel na Slovensko, dasi ima znano slavno ime. Njegove drame so bile za nas res španske vasi. Pa je bilo škoda, da jih nismo poznali. Koliko so vredne, priča nam n. pr. to, da je vse prevedel na češki jezik (14 po številu) sam veliki pesnik Vrchlicki. Nekateri so zmigavali, da smo sezono začeli s tako tujim delom toda pri predstavah smo se prepirali, da nas pogosto sodijo predsodki. »Sodnik Zalamejski« odgovarja dobi svojega časa, v njem je pristna španska romantika, prizori in osebe niso brez dovptja, dejanje in vsebina ne brez globoke misli in lepega pouka. Kmet in vojak si prideta v nasprotje — plemič hoče imeti prednost pred kmetom — nazadnje se pokaže, da ima vsak svojo čast in svojo pravico. Kralj sam potrdi, da je tako prav. — in stotnik, ki je unesel Cres-

povo nčerko — je obešen. Cela igra je krasno uspela, igralci so bili izborni v igri in v maski. Naslovno ulogo je igral gospod Verovšek, ki je podal pravega vročernega a tudi samozvestnega španskega kmeta. Ljubka pristna španka je bila G. Kreisova, naša draga znanica, ki je podala zopet dokaz svojih neznih zmožnosti. Gospod Bohuslav in Peček sta bila izborna par. Častniki in markatendarica (Vera Danilova) so bili prav vojaški. Sploh vse je bilo v najlepšem redu. Celo scenerija je bila lepa, le v drugem dejanju nismo vedeli, ali naj bo dan ali noč. Glede nove izgovorjave na »v« pa smo odločno nasproti in bomo o tem jutri povedali svoje mnenje. Gledališče je bilo polno — pa ne razprodano. To ni veselo znamenje in bi igra zaslužila lepše udeležbe. Točnosti od strani občinstva bi bilo prav tako želiti, kakor krajših pavz. Tak je torej začetek — obeta mnogo — upamo vse najboljše.

Senzacionalna aretacija v Ljubljani.

Vlom.

Včeraj smo poročali o predrznem vlovu v Bonačevi trgovini. Stražnik I. ljubljanske družbe za straženje je namreč v petek ponoči zapazil, da leži na dvorišču pri Bonaču na tleh nahrbtnik, ki je bil poln vlomilnega orodja. Stražnik je stvar naznanil policaju in je odšel naprej. Zjutraj so videli, da se je izvršil vlom.

Na sledu.

Ljubljanska policija je začela preiskovati okolico okoli Bonačevega dvorišča in je skušala najti sled za vlomilec.

Zasledovanja se je udeležil tudi G. Toplikar s svojim policijskim psom. In to zasledovanje s psom je imelo poseben uspeh. Pes »Hekso« je namreč sledil vlomilca po poti proti Bleiweisovi cesti in tam v — Nunsko ulico do Starcharjeve vile. V vili pa se je ustavil pred sobo »inženirja« Exnerja.

Čudno razkritje.

Policija je stopila v sobo inž. Exnerja — je našla tam zelo sumljive stvari. Našla je mnogo vlomilnega orodja in sploh je celo stanovanje kazalo, da se v njem skriva vlomilec.

Kdo je inženier Exner?

Pred dvema meseci je prišel v Ljubljano eleganten gospod, ki se je izdal kot inženir in zastopnik neke češke firme. Znal si je pridobiti zaupanje najboljših krogov. Kot sportsman se je kmalu sprijaznil z našimi klubi, pokazal je res mnogo zmožnosti in je bil sploh prijazen človek. Pravil je, da je bil kot zastopnik v Vladivostoku in na Japonskem. Govoril je češko in nemško in je imel sploh fin nastop. Za enkrat je imel samo agenturo — potem je hotel prenesti svoj biro na Dunajsko cesto, tja kjer je sedaj pospeševalni urad. V pogovoru je pokazal, da je mož precej obširnega obzorja, rad je govoril o športu — pa tudi o politiki. Naše razmere so se mu zdele precej malenkostne in je želel več odločnosti. Ob priliki nar. soc. zleta v Ljubljano se je pridružil izletnikom in jih je spremljal. Na vrtu Narodnega doma pa je naenkrat rekel, da mu je

zmanikalo 300 kron.

Čudno se nam je zdelo, da ni za to svojo Exner posebno tarnal. Nasprotno je spremljal zletnike v Trst in se je čez par dni vrnil. Po-zneje se je gibal v Ljubljani po boljših restavracijah, jedel je »pri Tratniku«, v nedeljo je še vodil nogometno tekmo. Exner je bil vsak dan na pošti, kjer je vzel pisma svoje firme.

Novica o njegovi aretaciji je vse, ki so ga poznali, zelo presenetila. Jutri prinesemo o tem natančnejše poročilo.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

PRED VOJNO NA BALKANU.

Dunaj, 1. oktobra. Danes stoji še vse pod utisom včerajšnjega dne. Nič se pravzaprav ne spozna natančno v tem političnem kavru. Balkanska kriza je dosegla svoj vrhunec in treba je nujnega izhoda, sicer prično še ta teden pokati puške. Tukajšnje diplomatične kroge je mobilizacija balkanskih držav silno prijetno dirnula, čeprav je bila javna tajnost, da so se Bolgarska, Srbija, Crna gora in Grška pripravljale že 14 dni, da se odločijo za ta korak in je manjkalo le še formalni sklep. Ravno vsled mobilizacije balkanskih držav se je kriza tako zelo poostriila, da bo težko najti primeren izhod. Število onih, ki povdarjajo, da se Turčija ne bo poprej streznila, dokler je ne poženejo iz Evrope, vedno bolj narašča. Balkanske države gredo, kakor se je te dni pokazalo čisto svojo pot, ker so na eni strani nejevoljne in site večnega mešetarjenja velevlasti, ki skrbje pri tem je za svoj žep, na drugi strani pa jih izzivanje Turčije same pozivlja k protiodredbam. Kako se bo razvila in končala balkanska kriza, se bo pokazalo že te dni.

Dunaj, 1. oktobra. Semkaj prihaja vedno manj poročil iz Sofije in Belgrada, iz česar se sklepa, da vlada v Bolgarski in Srbiji že pravo vojno stanje.

Sofija, 1. oktobra. Mesto je podobno pravemu vojaškemu taboru. Na kolodvorih kar mrgoli vojaštva, ki prihaja iz raznih krajev z dežele. Pred kolodvorom se zbirajo neprestano mase ljudstva, ki vojaštvo viharo pozdravljajo. Vojaštvo je silno navdušeno in prepeva narodno himno: Sami, sami Marica! Pred srbskim, italijanskim in grškim poslaništvom je ljudstvo danes ponovno priredilo velike demon-

stracije. Občinstvo hodi z zastavami balkanskih držav po mestu.

Sofija, 1. oktobra. Iz Varne in Šumena neprestano odhajajo vlaki proti jugu. Tovorni promet po železnikah je sploh popolnoma ustavljen. Vlaki so polni streliva, provijanta in vojaštva.

Sofija, 1. oktobra. Uro za uro se priklajajo prostovoljci za vojno. Vlada jih je za enkrat odklonila, vendar pa so jih oficirji že sedaj pričeli vebžati v vseh potrebnih stvareh.

Sofija, 1. oktobra. Danes dopoldne se je odpeljala cela vrsta vlakov proti jugu na turško mejo. V dolini reke Marice mrgoli vojaštva.

Dunaj, 1. oktobra. Zadnja dva dni je Bolgarska skoro popolnoma odtrgana od sveta. Vlada ne pripušča skoro nobenih brzojavk v tujino. Nad vso Bolgarsko je proglašeno obsešno stanje. Položaj je velekritičen. Skoro neverjetno je, da bi se vevlastim posrečilo preprečiti vojno, ki lahko vsak čas izbruhne.

Belgrad, 1. oktobra. Tukajšnji listi računajo z vso gotovostjo na vojno. Srbija z mrzlično naglico izvršuje svojo mobilizacijo. V mestu Niš je silno živahno. Vojaški vlaki odhajajo po večini proti Ristovu na turško mejo, drugi zopet proti Pirotu.

Belgrad, 1. oktobra. Ministrski svet je imel danes popoldne zopet dolgo sejo, na kateri je razpravljao o novi situaciji.

Belgrad, 1. oktobra. V tukajšnjih političnih krogih vlada velika napetost in radovednost, ker se ne ve, kako stališče bo v slučaju vojne zavzela Avstrija, ki je silno zainteresirana na Sandžak v Novem pazaru.

Belgrad, 1. oktobra. Semkaj so došla poročila, da je na črnogorsko-turški meji prišlo že do več spopadov s Turki, v katerih pa so bili Turki vedno poginani nazaj.

Belgrad, 1. oktobra. Srbska vlada je pozvala vse visokošolce, ki se nahajajo v tujini, da se nemudoma poyrnejo v domovino.

Dunaj, 1. oktobra. Balkanske države izroče najbrže že danes Turčiji užitimati in 48 ur časa. V slučaju, če Turčija ne odgovori, oziroma če ne pride dovoljen odgovor, bo Bolgarska takoj napovedala vojno, na kar bodo tudi Srbi in Črnogorci prekoračili mejo.

Dunaj, 1. oktobra. Semkaj je došlo poročilo, da je Bolgarska že odpoklicala svojega poslanika iz Carigrada, vendar se vest še ne potrjuje.

Carigrad, 1. oktobra. Turška vlada še dosedaj ni dovolila prevoza srbskega materijala, ki je prišel iz Francije. Srbski poslanik v Carigradu, Nenadović je zahteval, da se Turčija tekom 48 ur izjavi, kaj pravzaprav namerava s tem materijalom.

Sofija, 1. oktobra. Bolgarska narodna skupščina je sklicana na dan 3. oktobra k izvanrednemu zasedanju. Za to zasedanje skupščina vlada silna navdušenost in zanimanje. Večina poslancev ho odločno zahtevala, da se Turčiji takoj napove vojna. Kralj sam je v principu še vedno za mir, vendar ga se ne bo upiral odločnim zahtevam naroda.

Belgrad, 1. oktobra. Srbska narodna skupščina se snide dne 3. oktobra k izvanrednemu zasedanju.

Sofija, 1. oktobra. Odločitev pade najbrže dne 5. oktobra, ko bodo Bolgari slavili obletnico proglatitve Bolgarske v kraljevino in aneksijo Rumelije.

Belgrad, 1. oktobra. Tu so trdno prepričani, da se bo v slučaju vojne Rusija odločno postavila na stran balkanskih držav.

Carigrad, 1. oktobra. Tukajšnje kroge ni mobilizacija balkanskih držav čisto nič presenetila. Turčija je pripravljena na vse. Na bolgarsko-turški meji v drinopoljskem okraju je vse polno turških vojakov. Istotako ob srbski in črnogorski meji.

Carigrad, 1. oktobra. Tu se pojavljajo glasovi, da bo v slučaju vojne imenovan velikim vezirjem stari Kamil paša s polnomočjo vojaškega diktatorja.

ŠPANSKO-FRANCOSKI SPORAZUM.

Madrid, 1. oktobra. Ministrski predsednik Canalejas je odpotoval v Cadix, da prisostvuje slavnostim toletnic. Takoj ko se vrne, bo podpisal protokol o špansko-francoski pogodbi glede Maroka.

PROTI ŠOLSKEMU ZAKONU V LUKSEMBURGU.

Luksemburg, 1. oktobra. V nedeljo je bilo v vseh tukajšnjih cerkvah prečitano pastirsko pismo, v katerem se cerkvena hierarhija odločno protivi proti šolskemu zakonu, ki izključuje vse duhovnike iz šole in odpravlja iz šol pouk yeronauka.

Krvavi pót denunciacije „Slomškarja“.

(K včerajšnji sodnijski razpravi pri tukajšnjem okrajnem sodišču.)

C. kr. deželni šolski svet na Kranjskem je svojčas imenoval za nadučitelja v D. M. v Polju učitelja J. Miheliča iz St. Vidu nad Ljubljano, ki je bil izmed 31 kompetentov najmlajši.

Tako je hotela klerikalna večina v dežel-nem šolskem svetu.

Znano je, da je bil Mihelič v St. Vidu, vedno takega prepričanja, kakoršnega je bil pač njegov nadučitelj, zato je mislil sedaj — kot nadučitelj — da mora biti tudi podrejeno učiteljstvo neznačajno, kot je bil on svojčas in je v znamenju »svojega značaja« teroriziral podrejeno učiteljstvo in ga skušal

z denunciacijami

pridobiti zase in svoje neumnne nazore.

Lahkomiselnost deželnega šolskega sveta, ki je v znamenju pristranosti imenoval takega mladika na šestrazredno šolo se je večeraj kruto maščevala.

Da malo osvetlimo »nadučiteljstvo« tega Slomškarja, naj podamo javnosti ta-le:

komični prizor.
Na šoli v D. M. v P. je v kleti gorela neka metlija. Otroci v vsakem razredu že vedo, da se ogenj gasi z vodo in ne s kričanjem. Nadučitelj Mihelič je bil pa vsled ognja tako preplašen, da je izgubil glavo. Tekal je od razreda do razreda in kričal v razrede: da gori!! Gotovo je, da je s takim postopanjem zbežgal otroke in lahko bi se vsled panike priredila velika nesreča, da jo ni preprečila treznost in prisotnost duha — podrejenega učiteljstva.

Mežnarski duh
tega moža pa se vidi iz tega, da je po nadučiteljske svete hodil k župniku, kateremu je hotel naprtiti potem v zahvalo še svojo denunciacijo.

Ker je denunciranje klerikalnih učiteljev »Slomškarjev« nasproti naprednemu učiteljstvu na dnevnem redu, zato bo »Dan« razkrinjal denuncijante vedno in dosledno.

»Dan« je že poročal o sodni razkrovi »nadučitelja« Miheliča iz D. M. v P., razprava je bila dvakrat preložena in sklepna razprava se je vršila večeraj.

Predzgodovina
k tej razpravi je interesantna. Mihelič je zbiral vse babje kvante o podrejenem učiteljstvu in je na podlagi po česti pobranih govoric napravil ostudno denuncijantsko ovadbo zoper podrejeno gospo učiteljico Mayer-Hromec. Na ostudno ovadbo pri deželnem šolskem svetu je gospa Hromec odgovorila s tožbo. V ovadbi so bili namreč neresnični podatki, ki naj bi se baje izvršili pred 15. leti, ko je Mihelič dobro odložil plenice.

Iz večerajšnje razprave
so zanimive sledeče stvari:

Slomškar Mihelič sedi na zatožni klopi ves prepaden in bled v svesti si slabega in kaznjivega dejanja. Vsled ostudnega obrekovanja Slomškarja Miheliča, ki je denunciral deželnemu šolskemu svetu učiteljico Ivano Mayer, češ da je pijanka. Zasliši se priča Franc Tonih, cerkovnik v D. M. v Polju.

Možakar izpove, da je pred 5. leti stanoval v šoli, da dobro pozna učiteljico Mayer. Tožnica je bila v gostilni večkrat vesela, nikdar pa pijana, kar se je izmislil dični »nadučitelj« Slomškar Mihelič. Priča tudi izpove, da ni bila tožnica nikdar kriva obdolžitve, da so se ljudje vsled njene »pijanosti« zgedovali. Miheliču raste nos.

Zasliši se druga priča župnik Ivan Hromec, brat tožnice v zadevi Miheličevega grdega jezika, da se njegova sestra krega in da dela povsod prepir. On izjavi, da kar se tiče neke dedščine, ki je bila baje povod prepira, samo rodbinska zadeva. On je tožnici iz lastne inicijative pisal, naj pazi na svoje vedenje, da ne pride v kak konflikt z nadrejenimi oblastmi. Za to pa nišem imel nikakega vzroka. Slomškarju Miheliču zraste že itak podaljšani nos za pet centimetrov.

V zadevi obrekovanja, da učiteljica Mayer nabija otroke, izpove priča Franc Maček, da je tožnica nekoč kaznovala njegovega otroka. Na sodnikovo vprašanje, če priča ve, zakaj je tožnica kaznovala fanta, Maček izpove, da zato ker je slišal svojega otroka, ki je rekel, da bo učiteljico vsled njene strogosti (ki pa je bila vedno na mestu) v šoli paklat!! Dolžina Miheličevega nosa se zopet znatno poveča.

Ostale priče izpovedo vse v prilog gospe Mayer vsled česar so padli vsi nesramni Miheličevi »dokazi« ki so le grda denunciacija, ki sloni na laži. Zato je sodišče obsodilo Miheliča na 50 K globe, oziroma na pet dni zapora.

Tako se kaznuje denunciacija in dolg, grd in nesramen jezik.

Na 50 K obsojeni »Slomškar«

naj bo deželnemu šolskemu svetu resen memento, da anarhija, ki je zavladovala na šolskem polju na Kranjskem, ni le zgolj karakteristična večinske klerikalne strahovlade, temveč je tudi slavna c. kr. deželna vlada odgovorna za vse brutalnosti nad naprednim učiteljstvom, ki se kjerkoli dogajajo.

Bič poje svojo pesem pristranosti, a slavna c. kr. deželna vlada ne gane niti s prstom. Naj pa sodišče dalje — odgovarja!

Kaj bo storil deželni šolski svet z denuncijatsko ovadbo klerikalnega »Slomškarja« in z sodnijsko obsojenim Miheličem, to bomo pozorno zasledovali in poročali.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

V Trst: Na vse pritožbe zoper uredništvo »Edinosti« izjavljamo, da se v interne razmere uredništva ne bomo utikali, ker so njih stvar. Pritožbe prihajajo torej na napačno addresso. »Dan«, kot neodvisen list neodvisno kritikuje in poroča neodvisno o vseh javnih zadevah, med katere pa notranje razmere v uredništvih posameznih listov — ne spadajo. »Dan« torej prinaša vedno poročila tudi najpreprostejšega delavca, kritike čez uredništva drugih listov — pa odklanja enkrat za vselej. — V Prago: »Kongres češke narodno soc. mladine«, prinesemo jutri, ker vsled obilnih vojniš poročil danes ni bilo prostora.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Klavir se poučuje
Sodna ulica 5. III. nadstr. desno.

Pošljite naročnino, ako je še niste!

Teodor Kunc
Prešernova ulica 5
I. nadstropje.

Damski modni salon

za angleška
in francoska
dela se priporoča.

Kavarna
se prodaja v Ljubljani iz proste roke.
Pisma je pošiljati pod šifro »kavarna« pošto ležeče Ljubljana I.

ŠPIRIT
iz žita oddaja na debelo od 60 litrov naprej po nizki tovarniški ceni veležganjarna 250

M. ROSNER Co.
v Ljubljani, poleg pivovarne »UNION«.

Krepkega dečka
iz poštene hiše in s primerno šolsko izobrazbo ter pridnega

trgovsk. pomočnika
sprejme večja eksportna firma na Dolenjskem. Oni, ki razumejo nekaj nemški in imajo prakso v mešani stroki, imajo prednost. Ponudbe pod »344«, poste restante, Karmel.

P. n. slav. občinstvu se priporoča velika

zaloga pohištva
iz finega suhega lesa in najmodernejšega lastnega izdelka za hotele in vile.

Posebno se priporoča novoporočencem v nabavo popolne hišne opreme.
Za vse izdelke se jamči.
Proračun na zahtevo zastoj.

MATEJ GOGALA,
mizar na Bledu, (Gorenjsko).

KLOBUKI
moderno nakiteni, oblike, kakor vse potrebščine za : modistke prodaja ceno :
Minka Horvat
Ljubljana, Stari trg št. 21.
: Popravila točno in najceneje. :

FR. P. ZAJEC
Ljubljana Stari trg 9 Ljubljana

priporoča kot prvi slovenski izprašani in oblatveno koncesionirani optik in strokovnjak svoj optični zavod.

Dalnogleda, toplo- mere, in zrakovere vseh vrst.

Očala, ščipalniki natančno po zdravniškem receptu.

Cenike pošiljam na zahtevo zastoj in poštne prosto.

Krojaštvo
Ivan Kersnič
v Ljubljani 249
Sv. Petra cesta št. 32, I. nad.
(poleg kavarne »Avstrija«)
najnovejše mode, solidno delo, zmerne nizke cene, znano pohvalna postrežba.

Ozirajte se na tverdke, ki oglašajo v »Dnevu«.

Vsak petek sveže morske ribe
v trgovini s špecerijskim blagom
T. MENCINGER, Ljubljana
Resljeva cesta 3 - Sv. Petra cesta 37 in 42 - Martinova cesta 18.
Velika zaloga delikates in vinarna.

Avstro-Amerikanska zaloga čevljev.
Zaradi prevelike zaloge blaga, razprodajam 15% ceneje, vse kar je v moji trgovini.
Za obilen obisk se priporoča
Viktorija Strniša, Ljubljana,
Pod Trančo — Jurčičev trg št. 3.

Samo po K 4— več sto pelerin s kapucami ali pa otročje obleke (kostumi).
Samo po K 6— daljše pelerine ali pa kamgarnaste hlače za gospode.
Samo po K 8— najdaljše pelerine ali pa moderno izdelane obleke za gospode.

V damski konfekciji vedno velika izbira. Postrežba točna. Cene nizke.

„Angleško skladišče oblek“
O Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Ljubljana, Pred škofijo 21, II. nadstropje, zraven rotovža.

Velecenjenim damam se vljudno priporoča

modni salon za damske klobuke
Alojzija Vivod-Mozetič.
Sprejemajo se vsa popravila.

Ljubljana, Pred škofijo 21, II. nadstropje, zraven rotovža.

Največja zaloga ur, zlataine in srebrnine
H. SUTTNER
Ljubljana, Mestni trg št. 25.
Lastna potokolirana tovarna ur v Švici.
Tovarniška znamka
„IKO“
Cenik zastoj in poštne prosto.

V zalogi je vedno do 500 kosov od 2 do 60 K komad, tako da si vsakdo lahko izbere.

Ob nedeljah se dobivajo venci v isti hiši v I. nadstr.

Slavnemu občinstvu v mestu in na deželi vljudno priporočam največjo zalogo krasnih nagrobnih vencev in trakov z napiš.

Zunanja naročila se izvršujejo hitro in točno.
Cene brez konkurence.

FR. IGLIČ Ljubljana, Mestni trg št. 13-13.